

Handläggare

Johanna Dahlroth
Miljöutredare
0221-251 87
Johanna.dahlroth@koping.se

Mottagare

Kommunstyrelsen

Beslut, Köpings kommun avser upprätta åtgärdsprogram för partiklar, PM10

Förslag till beslut

Förslag till kommunstyrelsen

- Att meddela Länsstyrelsen i Västmanlands län att Köpings kommun åtar sig ansvaret att ta fram ett åtgärdsprogram för partiklar, PM10.

Ärendebeskrivning

Enligt luftkvalitetsförordningen ska alla kommuner kontrollera luftkvaliteten för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för luft följs. Kontrollen ska ske genom mätning, beräkning eller objektiv skattning. I Köpings kommun görs sedan 2021 mätning av partiklar, PM10, i gaturummet vid Glasgatan 20. Gaturummet är smalt med långa sammanhängande byggnader och utnyttjas bland annat för transporter till och från sjukhuset samt till centralstationen. Längs Glasgatan passerar även relativt många cyklisterna och gående.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet ska vald mätplats väljas utifrån fastställda kriterier. Glasgatan uppfyller dessa kriterier utifrån att gatan är relativt trång och omges av relativt höga byggnader på båda sidor gatan. Människor som vistas längs gatan bedöms därmed sannolikt exponeras för höga halter av partiklar.

Vad är PM10 och var kommer det från?

PM10 är partiklar med en diameter upp till 10 mikrometer. Vid Glasgatan uppstår partiklar PM10 genom slitage av vägar, däck och bromsar. Problem med höga partikelhalter uppstår främst under vårvintern när gatorna torkar upp och slitagematerial/partiklar tillsammans med sanden från halkbekämpningen virvlar upp.

Hälsoeffekter av PM10

Forskning visar att partiklar är en luftförorening som ger påtagliga effekter på folkhälsan eftersom när dessa partiklar andas in kan de nå ner i andningsorganen. Det finns ingen tröskelnivå som observerats där halterna blir ofarliga. Personer

med sjukdomar i luftvägarna och personer med hjärtproblem tillhör riskgrupper. Exponering för partiklar leder till ökade besvärreaktioner hos riskgrupper som astmatiker men även till annan sjuklighet som ökad dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar samt ökad risk för lungcancer.

Resultat från utförda mätningar under år 2022

Resultatet från utförda mätningar under år 2022 visar att miljö kvalitetsnormen för partiklar, PM10 har överskridits vid 48 tillfällen under året (35 överskridanden av dygnsvärdet 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ luft tillåts).

När en miljö kvalitetsnorm för utomhusluft överskrids eller riskerar att överskridas ska Naturvårdsverket underrättas om detta. En underrättelse om överskridande av miljö kvalitetsnormen för PM10 översändes till Naturvårdsverket den 12 juni 2023.

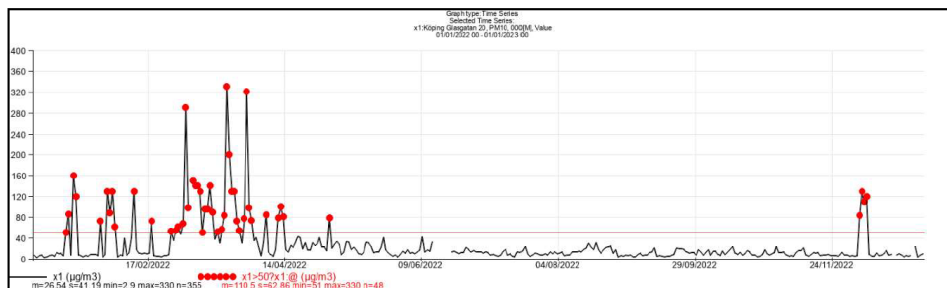

Fig. 1: Tidserie av dygnsvärden av PM10 registrerade på Glasgatan 20 i Köping under 2022. Enhet: $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Dygnsvärden högre än MKN (50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) markerade med rött (totalt 48 dygn under 2022).

Naturvårdsverket bedömer att ett åtgärdsprogram behöver tas fram

Naturvårdsverket inkom den 21 juni 2023 till Länsstyrelsen med en skrivelse där Naturvårdsverket bedömer att ett åtgärdsprogram enligt 5 kap. miljöbalken behöver upprättas för att miljö kvalitetsnormen för partiklar PM10 ska kunna följas i Köpings kommun. Ett åtgärdsprogram ska lämnas till Naturvårdsverket senast 29 november 2024. Naturvårdsverket översände ärendet till Länsstyrelsen för handläggning enligt 32 § luftkvalitetsförordningen.

Enligt 32 § luftkvalitetsförordningen ska Länsstyrelsen vid behov upprätta ett förslag till åtgärdsprogram. Om Länsstyrelsen finner det lämpligt kan arbetet med att upprätta ett åtgärdsprogram överlåtas till kommunen.

Den 25 augusti 2023 översände Länsstyrelsen ett meddelande till Köpings kommun med en fråga om kommunens inställning till att åta sig att upprätta ett åtgärdsprogram.

Framtagande av åtgärdsprogram

Syftet med ett åtgärdsprogram är att miljö kvalitetsnormen för PM10 ska efterlevas och att perioden för överskridanden hålls så kort som möjligt. I processen för framtagandet av åtgärdsprogrammet kommer berörda, bland annat VME:s gatu- och parkavdelning samt driftavdelning, samhällsbyggnadsförvaltningens fastighetsavdelning och Västmanlands läns luftvårdsförbund, att involveras.

Tänkbara åtgärder för att minska halterna av PM10 skulle kunna vara vilken typ av sand som används för halkbekämpning, regelbunden sandsopning, våtsopning eller dammbindande åtgärder.

Förslag att meddela länsstyrelsen att Köpings kommun åtar sig ansvaret att ta fram ett åtgärdsprogram för partiklar PM10

Genom att själva svara för framtagandet har kommunen rådighet över vilka åtgärder som läggs fast i programmet. Föreslagna åtgärder bör vara kostnadseffektiva och i övrigt de bäst lämpade åtgärderna för platsen, varför det är viktigt att åtgärderna tas fram i dialog med berörda verksamheter som även har kunskap om de aktuella förhållandena. Det är även vanligt att kommuner själva tar fram åtgärdsprogram, 10 av 11 enligt Naturvårdsverket hemsida.

Beslutsunderlag

Yttrande från Samhällsbyggnadsförvaltningen den 20 oktober 2023

Upprätta ett åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormen för partiklar, PM10, i Köpings kommun. Meddelande från Länsstyrelsen den 25 augusti 2023. Länsstyrelsens ärendebeteckning 501-3254-2023.

Bedömning av behov av åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormen för partiklar PM10 i Köpings kommun, Yttrande från Naturvårdsverket till Länsstyrelsen i Västmanlands län den 21 juni 2023. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-04742-23.

Kopia till

Västra Mälardalens Energi & Miljö AB

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Gun Törnblad
Samhällsbyggnadschef

Linda Eriksson
Miljöchef